

ПРАГНЕННЯ СУЧАСНИХ УЧНІВ І РЕАЛЬНА ПРАКТИКА НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ І ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Чи доводилося вам помічати, що час має особливу здатність змінювати речі і світ навколо. Наприклад: те, що ще кілька років тому було нормою, в очах сучасності — уже вчорашній день. Напевно, саме це і називають розвитком, хоча можна підібрати і якусь іншу назву, а от заперечити — навряд. Проте важливо не просто помітити ці зміни, а і вчасно відреагувати, бо саме таким чином можна хоч якось намагатися контролювати цей процес. Подібне відбувається у найрізноманітніших сферах людського життя, не винятком є і освіта.

Скажете, що тут все вже давно відкрито, написано, випробувано і можна спокійно далі формувати молоді покоління? Виявляється, не все так просто. Формувати-то ми формуємо, мету — таку гуманну — ставимо, а поцікавитись у цього молодого покоління, чого воно саме прагне, якось забуваємо. В результаті маємо зовсім не те, що планували, а це зіпсована нерви і втомлених школою дітей. Адже сучасний світ формує свої вимоги до освіти і відповідне ставлення до навчання.

Проаналізувати дану ситуацію намагався педагогічний колектив ЗОШ №1 м. Славутича під час проведення семінару на тему «Проблеми формування мотивації навчальної діяльності учнів за сучасних умов». Тема була обрана не випадково, оскільки серед різних причин шкільної неуспішності сьогодні чи не перше місце займає відсутність мотиву до активної пізнавальної діяльності. А без бачення учні вище голови не стріляють, та чи взагалі зрушили з місця.

Готувалися вчителі змістовно. Задальогод були вивішені списки літератури, з якою потрібно було ознайомитися, хоча, звичайно, в нагоді ставали спостереження і власний досвід. Оскільки мотиви різних вікових груп відрізняються, то і семінар проходив одночасно в трьох групах: вчителі початкової школи обговорювали мотиви молодого школяра під керівництвом заступника директора з навчально-виховної роботи Віткалової Н.М., середньою ланкою (5 — 8 класи) займалася інша група вчителів на чолі із заступником директора з навчально-виховної роботи Кирпиковою Н.М., організувала дослідження з даної проблеми учителів старших класів (9 — 11) заступник директора з навчально-виховної роботи Бардакова Н.О. На діяльності останньої групи зупинимось детальніше.

Оскільки план семінару був продуманий вдало, то обговорення, і робота на ньому не

залишили нікого байдужим, а часом навіть переходили у досить жваву дискусію, що ще раз доводило, що проблема дійсно важлива та актуальна. Але про все поступово.

Розпочався семінар із вправи «Очікування». Наталія Олександрівна запропонувала записати свої очікування від сьогоднішньої зустрічі і розмістити ці записи на дошці. Оскільки вся робота мала відбуватися у групах, то поділ відбувся досить незвичайно. Кожен учитель мав назвати вид квітки, з якою він себе асоціює, а вже потім за винятком номером «квіточки» комбінувалися у букети. Настрій якось сам собою поліпшився, і ми непомітно налаштувалися на співпрацю. Були обговорені правила групової взаємодії, оголошена тема і завдання. А далі кожна група працювала за обраним питанням і ділилася власними висновками. Учасники інших груп могли доповнювати обговорювану проблему, адже саме в такій динаміці і народжується справді щось вартісне. Загалом були обговорені наступні питання:

- До чого і як спонукає вчитель у реальній практиці навчання?

- До чого реально прагнуть у навчанні учні (прагнення, які сприяють, і прагнення, які перешкоджають)?

- Яким чином учитель може спонукати до активної пізнавальної позиції учня на своєму уроці, що дозволить підвищити навчальною успішність?

Висновки, до яких дійшли колективно, були дещо узагальнені і доповнені в ході міні-лекції, яка дозволила дати певну класифікацію учнівським мотивам. Серед учителів школи, які в цьому році атестуються, було напередодні навіть проведено дослідження з даного питання у вигляді анкети. Результати показали, що освітня система повинна реформуватися, щоб зохувати тенденції сучасності. Саме тому так важливо визначити, чого ж хочуть учні насправді, які мотиви є для них значимими, яким чином це можна врахувати у своїй щоденній роботі. Звідси логічним завершенням семінару стала колективна розробка проектів освітнього простору для старшокласників. Проекти були оригінальними, кожна група впевнено захищала своє бачення спроби вирішити дану проблему, але, як не дивно, дуже багато в цих проектах було точок перетину. Напевно, саме це і доводить, що рухаються всі одним шляхом, і нехай по ньому не так просто іти, але рухатися потрібно.

Проблемою до вашої уваги дещо зі сказаного. Учителями висувалася на обговорення доцільність перегляду змісту навчальних програм, зупинилися і на необхідності у старших класах поглибити профільність навчання таким чином, щоб навантаження з предметів інших на-

прямків було дещо зменшене. Зверталася увага на кількість учнів у класах, оскільки там, де менше учнів, учителю не просто легше проконтролювати навчальний процес, але це дозволяє підвищити пізнавальну активність кожного учня. Можливо, має право на життя варіант здачі певних навчальних предметів екстерном для високомотивованих учнів. Сподобалася ідея диференційованих варіантів домашнього завдання, де кожен обирає те, в якому точно відчужує себе успішним, адже саме успіх істотним чином і формує позитивну і стійку мотивацію по відношенню до навчання. Говорили і про введення додаткової оцінки досягнень. Оцінки особистісного зростання для учнів і вчителів. Пропонували інтегрувати деякі шкільні предмети навчального плану, що дозволило б частково розвантажити зайнятість учнів. Також зверталася увага на зміну системи навчання педагогів, у якій не вистачає практики (це особливо відчувають молоді спеціалісти, переступаючи шкільний поріг уже в якості вчителя). Обговорювалася необхідність використовувати у щоденній роботі сучасні технології навчання, оскільки саме завдяки цьому можна внести щось нове у звичний процес навчання і вже цим зацікавити. Наостанок, як це не банально звучить, висувалися побажання щодо покращення матеріально-технічної бази, адже, хочемо ми цього чи ні, без нових можливостей техніки ми продовжуватимемо показувати велику кількість пізнавального і цікавого матеріалу лише на пальцях, а погодьтесь, що це не завжди переконливо.

Все перераховане — лише деякі аспекти висновків, зроблених на семінарі. Очевидно, що це дуже далеко до подібної картини в реальності, але головне, що все сказане йшло від широкого прагнення змінити ситуацію на краще. Не було байдужих. А саме це найстрашніше, саме це і є крапка, кінець у будь-чому, а в освіті — так вже точно, бо якщо сам не горіш, то ніколи не запалиш іншого. Якими б не були наші діти, вірніше, якими б не створював їх сучасний світ, вони відчують не наше безсилля, а саме наш спокій з цього приводу. І нехай семінар не дав готові рецепти від усіх проблем (це показав і аналіз очікувань учителів), але він подарував відчуття єднання у спільній справі, а значить — не пройшов марно.

Олена СЕРДЮК,
вчитель української мови та літератури
Славутської ЗОШ №1